

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล คณะผู้ปกครอง ตลอดจนการเปลี่ยนนิตกการปกครองหรือรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นไปตามวาระตามที่กฎหมายกำหนดและมีการใช้กองกำลังติดอาวุธเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลเดิม โดยทั่วไปเรียกว่า การปฏิวัติ(ถ้าทำไม่สำเร็จเรียกว่า กบฏ) หรือ รัฐประหาร

ในเมืองไทยมักใช้คำว่า ปฏิวัติ ปะปนกับ รัฐประหาร รัฐประหารมาจากคำว่า "Coup d'etat" ในภาษาฝรั่งเศส หมายถึงการใช้กำลังยึดอำนาจและเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยฉับพลัน ส่วนคำว่า ปฏิวัติ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบ เช่น ปฏิวัติอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงระบอบการบริหารบ้านเมือง เช่น การปฏิวัติการปกครอง เป็นต้น ดังนั้นหากนำเหตุการณ์เคลื่อนไหวทางการเมืองต่างๆมาเทียบตามความหมายข้างต้น ประเทศไทยจะมี การปฏิวัติ รัฐประหารและการก่อกบฏมีที่ชื่อของคณะผู้ก่อการตามลำดับ ดังนี้

- 1.คณะราษฎร ผู้ก่อการสำคัญประกอบด้วย พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา พ.อ.พระยาทรงสุรเดชและหลวงประดิษฐมนูธรรม เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475
- 2.คณะรัฐประหาร นำโดย พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา และพ.ท.หลวงพิบูลสงคราม เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2476
- 3.กบฏบวรเดช นำโดยพล.อ.พระองค์เจ้าบวรเดช เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2476
- 4.คณะรัฐประหาร นำโดย พล.ท.ผืน ชุณหะวัณ พล.อ.ท.หลวงกาจสงคราม พล.ต.สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ พล.ต.ต.เผ่า ศรียานนท์ เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2490
- 5.กบฏเสนาริการ นำโดยพล.ต.สมบุญ ศรีวานิชิต เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2491
- 6.กบฏวังหลวง นำโดย นายปรีดี พนมยงค์ เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2492
- 7.กบฏแมนฮัตตัน นำโดยน.อ.อานนท์ ปุณศรีวิภา เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2494
- 8.คณะบริหารประเทศชั่วคราว นำโดย จอมพล ป.พิบูลสงคราม เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน

9. คณะรัฐประหาร นำโดย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500
10. คณะปฏิวัติ นำโดย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก่อรัฐประหารรัฐบาลตัวเอง เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501
11. คณะปฏิวัติ นำโดยจอมพลถนอม กิตติขจร ล้มรัฐบาลตัวเองเช่นกัน เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514
12. คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน นำโดย พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ และ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519
13. กบฏ 26 มีนาคม เรียกตนเองว่าคณะปฏิวัติ นำโดย พล.อ.ประเสริฐ ธรรมศิริ และ พล.อ.ฉลาด หิรัญศิริ ก่อเหตุเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2520
14. คณะปฏิวัติ นำโดย พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ และ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520
15. กบฏเมษาฮาวายหรือกบฏยังเติร์กเรียกตนเองว่า คณะปฏิวัติ นำโดย พล.อ.สันต์ จิตรปฏิมา พล.ต. มนูญ รูปขจร และกลุ่มนายทหารยังเติร์ก จปร.7 เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2524
16. กบฏ 9 กันยา หรือกบฏทหารนอกราชการ เรียกตนเองว่าคณะปฏิวัติโดย พล.อ.เสริม ณ นคร และ พล.อ.มนูญ รูปขจร เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2528

การปฏิวัติ รัฐประหารเกิดขึ้นหลายครั้งในหน้าประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย ผู้วิจัยให้ความสนใจกับเหตุการณ์สองครั้งล่าสุดที่ประชาชนไม่มีวันลืมเลือนได้แก่ การรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) โดยการนำของ พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ พล.อ.สุจินดา คราประยูร และ พล.อ. อิศระพงษ์ หนูนกั๊กตี ได้ทำการยึดอำนาจจากรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ต่อมา พล.อ.สุจินดา คราประยูร ซึ่งกล่าวว่า ตนต้องยอมเสียสัจย์เพื่อชาติเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในช่วงปี 2534-2535 นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์นองเลือดครั้งประวัติศาสตร์ของไทย พฤษภาทมิฬขึ้น

ต่อจากนั้นเป็นเวลา 15 ปี จากปี 2534-2549 ประเทศไทยได้เข้าสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยเต็มรูป มีรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีที่มาจากทางเลือกตั้งต่อเนื่องกันหลายวาระ และล่าสุดคือ รัฐบาลนำโดย พล.อ.ทักษิณ ชินวัตรถึงสองสมัย แต่ภายใต้กระแสวิพากษ์วิจารณ์ถึงการดำเนินงานของรัฐบาลและระบบการแก้ปัญหาต่างๆซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในหลายประการ เหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดหมายก็เกิดขึ้นนับตั้งแต่เวลา 23.00 น. ของคืนวันที่ 19 กันยายน 2549 ประวัติศาสตร์ไทยก็ต้องจารึกไว้อีกว่า ได้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกครั้งหนึ่งแล้ว ภายใต้ชื่อ

“คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” หรือ คปค. นำโดย พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างวาทกรรมการทำรัฐประหารสองครั้งล่าสุดระหว่างวาทกรรมของคณะรชช. กับคปค. เนื่องจากทั้งสองครั้งนี้เป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่มีปัจจัยเหมือนและต่างกันหลายประการที่ทำให้เกิดการสร้างวาทกรรมต่างๆขึ้น บทบาทของผู้นำคณะปฏิวัติและคณะปฏิวัติในแต่ละครั้งรวมถึงบทบาทของสื่อที่แสดงออกต่อเหตุการณ์การปฏิวัติสองครั้งล่าสุดนี้มีหลายประการที่น่าสนใจศึกษาเปรียบเทียบเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยให้ลึกซึ้งต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดวาทกรรมในช่วงปฏิวัติของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รชช.) ปี2534 ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า รชช. และ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า คปค. และภายหลังจะเปลี่ยนเป็น คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า คมช.

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบวาทกรรมเพื่อการโน้มน้าวใจของผู้นำคณะปฏิวัติและคณะปฏิวัติระหว่างคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รชช.) ปี2534 และ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.)

ปัญหำการวิจัย

1. วาทกรรมในช่วงปฏิวัติของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รชช.) ปี2534 และ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ปี2549 เกิดขึ้นภายใต้ปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรมหรือบริบทที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. ผู้นำคณะปฏิวัติและคณะปฏิวัติระหว่างคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รชช.) ปี2534 และ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ปี2549 มีวาทกรรมเพื่อการโน้มน้าวใจอย่างไร

นิยามศัพท์

1. วาทกรรม หมายถึง วิชาภาษาและอวิชาภาษาที่แสดงผ่าน เอกสาร แถลงการณ์ ประกาศและคำสั่ง หนังสือพิมพ์ หนังสือ งานวิจัยต่างๆ สื่อโทรทัศน์ (ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาการเสนอข่าวและความคิดเห็นของช่อง 3, 7 และ 9 โดยไม่เลือกศึกษาการเสนอข่าวและความคิดเห็นของสถานีที่มีความเกี่ยวข้องกับคณะปฏิรูปและรัฐบาลทักษิณอย่างชัดเจนได้แก่ ช่อง 5 และ ไอทีวี) และบทความทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงท่าทีและพฤติกรรมที่แสดงผ่านการกระทำของคณะรชช. และคณะคปค. รวมถึงคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งโดยสองคณะดังกล่าว โดยวาทกรรมของคณะรชช. และ คปค. เป็นวาทกรรมกระแสหลัก และนอกจากนี้ยังมีวาทกรรมด้านซึ่งมีสื่อต่างๆ เป็นผู้นำเสนอ

2. วาทกรรมเพื่อการโน้มน้าวใจ หมายถึง วิชาภาษาและอวิชาภาษาที่แสดงผ่านสื่อต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมของผู้รับสารให้คล้อยตามว่าฝ่ายตนดี และฝ่ายตรงข้ามไม่ดี

3. ปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Practice) หมายถึง สภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดวาทกรรมขึ้น

4. ปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discursive Practice) หมายถึง

กระบวนการผลิต จำหน่าย แจกจ่าย และบริโภคตัวบท กระบวนการเหล่านี้แตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของวาทกรรม

5. ตัวบท (text) หมายถึง สารที่ถูกนำเสนอผ่านการแจกจ่ายตัวบท ผ่านปฏิบัติการทางวาทกรรมต่างๆ ซึ่งตัวบทนี้อาจเกิดจากการพูดหรือการเขียนก็ได้

6. บทบาทของสื่อ หมายถึง ความคิดเห็นของสื่อมวลชนต่างๆ ที่มีต่อวาทกรรมของทั้งสอง คณะที่แสดงผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรมของวาทกรรมการปฏิบัติรัฐประหารของทั้งคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ และ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. มีความรู้ความเข้าใจวาทกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงปฏิบัติรัฐประหารของทั้งในสมัยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ และ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. ทราบถึงบทการวิเคราะห์เปรียบเทียบวาทกรรมระหว่างคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ และ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. เป็นแนวทางในการศึกษาวาทกรรมการเมืองให้ลึกซึ้งต่อไป.